

PODSTAWY KSZTAŁTOWANIA SIĘ CHARAKTERU

WIEDZA

Dzięki wiedzy dzieci:

- potrafią podejmować lepsze decyzje;
- potrafią zinterpretować wydarzenia, których są świadkami i zrozumieć swoje własne myśli, uczucia i zachowania;
- potrafią przezwycięzać swoje lęki (*Potwory nie istnieją naprawdę i to oznacza, że żaden nie mógł schować się pod moim łóżkiem*) i zdenerwowanie;
- potrafią podejmować błyskawiczne, ale nie pochopne decyzje;
- dociekają prawdy, gdy zdaje im się, że uzyskane informacje nie mają sensu lub są błędne, ciągle zadają pytania;
- umieją odczuć satysfakcję, gdy kawałki układanki nagle zaczynają do siebie pasować (znają ten miły moment oświecenia, kiedy można powiedzieć: *Aha! Wiem!*);
- zyskują zaufanie i szacunek do samych siebie, co wyzwala w nich wzmożony głód wiedzy;
- posiadają coś, czego im nikt nie odbierze, coś, co może być bardzo przydatne w trudnych chwilach.

Bez wiedzy dzieci:

- łatwiej ulegają emocjom, zachowują się impulsywnie, podejmują pochopne decyzje, nie zdając sobie sprawy z konsekwencji;
- polegają wyłącznie na własnej intuicji lub bezkrytycznie słuchają innych ludzi;
- otrzymują niepełne informacje, co może prowadzić do nieporozumień, zawstydzenia i lęków. Mogą nie potrafić zrozumieć, że to właśnie informacja, a nie jej interpretacja jest niewłaściwa.

Zabawy, które pogłębiają wiedzę:

- **Rodzinna księga wiedzy** (wiek: bez ograniczeń)

Uczymy się przez całe życie. Doświadczenia naszych dzieci związane z uczeniem się zdominowane są przez proces edukacji szkolnej. Ale tak samo jak dorośli, najcenniejsze lekcje pobieramy w najmniej oczekiwanych miejscach i chwilach. „Rodzinna księga wiedzy” pomaga dzieciom zachować ślad tego procesu uczenia się.

Wykorzystajcie do tego celu duży notes/zeszyt. Notujcie w nim wszystkie sytuacje, w których następuje proces uczenia się- poprzez przyswajanie

faktów, intuicję, działanie. Pamiętajcie o umiejętnościach praktycznych (jak przyrządzenie kanapki z masłem orzechowym), ale także o wiadomościach szkolnych/przedszkolnych (nauczenie się nowego wierszyka, piosenki, liczenia). Można podzielić księgę na kategorie, np.:

- „Fakty dotyczące naszego świata”
- „ Jak działają różne rzeczy”
- „Fakty dotyczące ludzi”
- „Interesujące informacje o naszej rodzinie”

Pamiętajcie, aby umieścić w niej rozdziały, które będą dotyczyły szczególnych zainteresowań- zarówno waszych, jak i waszych dzieci- takich jak: np. „Wspaniała muzyka”, „Zwierzęta” itd.

Traktujcie tę księgę jak czasopismo: odkładajcie ją czasami na bok, aby porozmawiać o nowo nabytych umiejętnościach, bierzcie ją do ręki, aby je zapisać, i zostawiajcie na wierzchu, aby można było do niej zajrzeć, kiedy ktoś będzie miał chęć. Każdy nowy wpis opatrzcie datą. Wasze dzieci będą zachwycone, gdy zobaczą, jak i kiedy zdobyły poszczególne wiadomości.

- **Poszukiwanie mądrości** (wiek: od 2 lat)

Znajdźcie sobie jakiś temat, który będziecie odkrywać razem z dzieckiem. Jeśli malec zastanawia się, jak działa telewizja, spędźcie dzień, poszukując odpowiedzi na to pytanie. Możecie to zrobić wypożyczając książki z biblioteki, badając wnętrze telewizora (starego), albo organizując wycieczkę do lokalnej telewizji. Zróbcie zdjęcia i notatki, które później umieścicie w „Rodzinnej księdze wiedzy”.

Poproście dziecko, by podzieliło się swoimi odkryciami z kimś, kto nie brał udziału w poszukiwaniach, np. z dziadkami lub rodzeństwem/ kimś rodziny, przyjaciół.

Bardzo dobrym tematem do poszukiwań mądrości są różnice kulturowe (święta, potrawy, zwyczaje). Przedmiotem poszukiwań może być wszystko. Czy zastanawialiście się kiedyś jak robione są ołówki, jaka jest różnica między diamentami prawdziwymi a zrobionymi przez człowieka? Weźcie dziecko za rękę i pójďte się dowiedzieć.

- **Słownikowy obiad** (wiek: od 4 lat)

W wolnym czasie (na przykład po obiedzie, w trakcie deseru, gdy pijecie kawę/herbatę, nawet podczas posiłku) losujcie słowa i czytajcie określające je definicje.

- **Specjalista** (wiek: od 3 lat)

Każdy człowiek jest w czymś lepszy od innych. Postarajcie się odkryć i pielęgnować specjalność każdego domownika. Wszystko jedno, czy będzie dotyczyła ona sprawności fizycznej, intelektualnej czy emocjonalnej sfery życia. Upewnijcie się, że wszyscy zdają sobie sprawę, w czym się specjalizują poszczególni domownicy, i wiedzą, że w danej chwili mogą uzyskać od nich pomoc, jeśli będą jej potrzebować. Wspaniałe jest nie tylko odkrycie, że jesteście w czymś bardzo dobry. Fakt, że inni uznali cię za eksperta w jakiejś dziedzinie, bardzo podbudowuje poczucie własnej wartości.

- **Wiedzące miejsce** (wiek: od 2 lat)

Znajdźcie razem z dzieckiem specjalne miejsce, gdzie będziecie omawiać ważne sprawy i dzielić się wiedzą. Wasze „wiedzące miejsce” może być na kanapie, na krześle w kuchni, w specjalnej kryjówce, albo pod ulubionym drzewem w ogrodzie/parku. Kiedy dziecko zadaje pytanie typu: „Dlaczego musisz codziennie wychodzić do pracy?”, wymagające dobrze przemyślanej odpowiedzi, zabierz je do tego miejsca, zanim jej udzielisz. To podkreśli powagę pytania i wyjaśnienia. Na pytania dzieci nie zawsze łatwo się odpowiada. Bardzo ważne jest, żebyśmy potrafili poświęcić im nieco czasu i wyłącznej uwagi.

- **Trzymajmy się faktów** (wiek: od 2 lat)

Mówcie tylko to, o czym wiecie i pokażcie dziecku, jak wyszukiwać dowody. Ta zabawa przeznaczona jest zarówno dla was jak i waszego dziecka. Czasami zbyt szybko się spieszymy z udzielaniem odpowiedzi na pytanie, chociaż tak naprawdę wcale jej nie znamy. Pilnujcie, by każda informacja, jaką przekazujecie między domownikami, ściśle odpowiadała faktom. Informacje można odnaleźć bardzo łatwo. Zapytajcie przyjaciół, wybierzcie się do czytelnicy, zadzwońcie do kogoś, kto może wiedzieć, ale trzymajcie się faktów. W ten sposób dziecko przekona się, że często lepiej przyznać się, że się czegoś nie wie. Dodatkowo ważnym czynnikiem jest przeświadczenie, że nie wprowadzacie malucha w błąd przez udzielanie mu niewłaściwej odpowiedzi.

Przygotowała: Justyna Faderewska

Zabawy zostały zaczerpnięte z książki

Denise Chapman Feston, Mark S. Weston, *Co dzień mądrzejsze. 365 gier i zabaw kształtujących character, wrażliwość i inteligencję emocjonalną dziecka,*

Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa

Proponowane tematy w ramach tzw. „Szkoły dla Rodziców”

GRY I ZABAWY Z ZAKRESU:

I. PODSTAWY KSZTAŁTOWANIA SIĘ CHARAKTERU

1. WIEDZA
2. RÓWNOWAGA I STABILIZACJA
3. BEZWARUNKOWA MIŁOŚĆ I AKCEPTACJA
4. INSPIROWANIE I KSZTAŁTOWANIE POZYTYWNYCH POSTAW
5. WIĘZI RODZINNE I SPOŁECZNE

II. NABYTE CECHY CHARAKTERU

1. OSOBISTY POTENCJAŁ
2. HARMONIA SPOŁECZNA (UMIEJĘTNOŚĆ WSPÓŁŻYCIA Z LUDŹMI)
3. SAMOŚWIADOMOŚĆ
4. SZCZĘŚCIE
5. WRAŻLIWOŚĆ
6. TWÓRCZE MYŚLENIE I UMIEJĘTNOŚĆ PODEJMOWANIA DECYZJI
7. HUMANITARYZM (EMPATIA, WDZIĘCZNOŚĆ, SZACUNEK, TOLERANCJA)

BLOKI TEMATYCZNE (materiały własne z warsztatu doskonalenia umiejętności wychowawczych na podstawie koncepcji A. Faber, E. Mazlish oraz T.Gordona,)

1. Jak pomóc dzieciom radzić sobie z trudnymi emocjami.
2. Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Zachęcanie do współpracy.
3. Zamiast kar.
4. Pochwały i samoocena.